

# VITAL LANDSCAPES

## Ochrona i rozwój krajobrazów kulturowych



**CENTRAL  
EUROPE**  
COOPERATING FOR SUCCESS



EUROPEAN UNION  
EUROPEAN REGIONAL  
DEVELOPMENT FUND



**VITAL  
LANDSCAPES**  
CENTRAL EUROPE Project



UNIwersytet Rolniczy  
im. Hugona Kołłątaja w Krakowie



Wkładkę prasową zrealizowano w ramach projektu: „Waloryzacja i zrównoważony rozwój krajobrazów kulturowych przy użyciu innowacyjnych technik partycypacji i wizualizacji” („Valorisation and Sustainable Development of Cultural Landscapes using Innovative Participation and Visualization Techniques”) VITAL LANDSCAPES, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu dla Europy Środkowej CENTRAL EUROPE.





# Projekt VITAL LANDSCAPES

Projekt: „Waloryzacja i zrównoważony rozwój krajobrazów kulturowych przy użyciu innowacyjnych technik partycypacji i wizualizacji” („Valorisation and Sustainable Development of Cultural Landscapes using Innovative Participation and Visualization Techniques”) – VITAL LANDSCAPES.



Obszary wiejskie kryją w sobie szereg wspaniałych i unikatowych cech – jedną z nich są walory krajobrazowe

Centralnym elementem projektu VITAL LANDSCAPES jest naukowe wypracowanie nowego podejścia do poprawy funkcjonowania, ochrony i rozwoju walorów kulturowych krajobrazu w Europie Centralnej. Podejście to opierać się będzie na tezie, iż zasoby naturalne i kulturowe krajobrazu można chronić jedynie pod warunkiem utrzymania i rozwoju tradycyjnej lokalnej gospodarki na obszarach wiejskich związanej z tym krajobrazem, generującej pozarolnicze miejsca pracy i nowe potencjały rozwojowe w skali lokalnej i subregionalnej.

Niezbędne do tego są szerokie badania teoretyczne, oparte na aktualnym stanie wiedzy oraz szerokim wykorzystaniu technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Gwarantuje to liczny udział partnerów naukowych w projekcie (co jest wyjątkiem w skali programu CENTRAL EUROPE), w tym głównie tak renomowanych uniwersytetów jak Universität für Bodenkultur Wien oraz Corvinus University Budapest.

Celem projektu VITAL LANDSCAPES jest istotny wkład w rozwój innowacyjnych technik wizualizacji 3-D zmian

w krajobrazach kulturowych. Cel ten realizowany jest w ramach zaawansowanych projektów pilotażowych przy ak-

**Zasoby naturalne i kulturowe krajobrazu można chronić tylko pod warunkiem utrzymania tradycyjnej lokalnej gospodarki związanej z tym krajobrazem, generującej pozarolnicze miejsca pracy i nowe potencjały rozwojowe.**

tywnej partycypacji społeczności i władz lokalnych. Istotnym elementem tych prac badawczo-wdrożeniowych jest sieć instytucji i organizacji pozarządowych sku-

pionych wokół instytucji partnerskich w ramach projektu.

Intensywna komunikacja pomiędzy partnerami i aktywne włączenie aktorów lokalnych i regionalnych do działań w ramach projektu zapewni jego wynikom wysoką jakość i trwałość.

Projekt VITAL LANDSCAPES jest kontynuacją zakończonego w 2008 r. projektu pn. „Protecting Historical Cultural Landscapes to strengthen Regional

Identities and Local Economies”, w ramach którego Uniwersytet Rolniczy w Krakowie był partnerem wiodącym (Lead Partner). Wyniki tego projektu zostały wysoko ocenione przez ważne instytucje europejskie, w tym szczególnie przez Radę Europy. Projekt VITAL LANDSCAPES jest również istotnym elementem rozwoju współpracy naukowej Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji UR Kraków z praktykami.

## PARTNERAMI W PROJEKCIE SĄ NASTĘPUJĄCE INSTYTUCJE:

- PP1 Landgesellschaft Sachsen-Anhalt mbH (Niemcy) – Lead Partner,
- PP2 Landesheimatbund Sachsen-Anhalt e.V. (Niemcy),
- PP3 Universität für Bodenkultur Wien (Austria),
- PP4 Corvinus University Budapest (Węgry),
- PP5 Czech Academy of Science,
- PP6 Institute of Geography of the Slovak Academy of Sciences,
- PP7 Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie,
- PP8 Ljubljana Urban Institute (Słowenia).

**Redaguje:** kierownik ds. projektów specjalnych Elżbieta Cegła, e-mail: e.cegla@polskapresse.pl, tel. 12/6 888 282. **Teksty:** Urszula Litwin, Jacek M. Pijanowski, Anna Kolano-Kapłańska. **Wizualizacje komputerowe:** Paweł Szelest, Bartosz Mitka, **Opracowanie, grafika:** Elżbieta Cegła, Magdalena Domańska-Smołę,

e-mail: m.domanska@polskapresse.pl, tel. 12/6 888 475, Szymon Sikorski, e-mail: s.sikorski@gk.pl, tel. 12/6 888 283.

**Zdjęcia:** Jacek M. Pijanowski, archiwum Uniwersytetu Rolniczego, Iwona Chrobak, partnerzy projektu, 123RF.

**Reklama:** Polska Presse sp. z o.o., Oddział Biura Reklamy Filia Kraków, al. Pokoju 3, 31-548 Kraków, tel. 12/6 888 440, ul. Starowiślna 6, tel. 12/4 222 012, • Nowy Sącz, ul. Kochanowskiego 14, tel. 18/449 66 41, • Nowy Targ, ul. Kr. Jadwigi 17, tel. 18/261 02 82,

• Tarnów, ul. Krakowska 6, tel. 14/631 94 20, • Warszawa, ul. Domaniewska 41, tel. 22/201 14 63.

**Druk:** Polska Presse sp. z o.o. Oddział Poligrafia, Drukarnia Sosnowiec, ul. Baczyńskiego 25 a.





# Kolejny dowód naszej kompetencji

Wywiad z prof. dr. hab. inż. Janem Pawełkiem, Dziekanem Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie



## Czy warto brać udział w projektach międzynarodowych?

W pierwszych słowach chciałbym serdecznie podziękować instytucji wdrażającej program dla Europy Środkowej, która po raz drugi zaufała Uczelni i umożliwiła jej udział w ważnym międzynarodowym projekcie. Projekt VITAL LANDSCAPES jest ważną inicjatywą skupiającą partnerów z ośmiu instytucji z Niemiec, Austrii, Czech, Słowacji, Słowenii, Polski i Węgier wokół zadania, jakim jest opracowanie nowoczesnych metod partycypacji społecznej, dla których kluczowym elementem będzie włączenie narzędzi do wizualizacji zmian w krajobrazie.

W latach 2006-2008 Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji był partnerem wiodącym projektu CULTURAL LANDSCAPES prowadzonego w ramach programu INTERREG IIIB CADSES. Projekt ten miał na celu rozpowszechnienie idei ochrony krajobrazów kulturowych oraz opracowanie właściwych do tego rozwiązań i narzędzi. Efektem dla polskich partnerów było wybudowanie Centrum Odnawialnej Energii w Pojałowicach oraz rekonstrukcja historycznego zbiornika wodnego w gminie Wiśniowa.

## Jakie konkretne korzyści ma Wydział i Uczelnia z udziału w projekcie VITAL LANDSCAPES?

Wydział Inżynierii Środowiska i Geo-

dezji dysponuje doświadczoną kadrą naukową, która dzięki udziałowi w projektach poszerza zakres swojej działalności badawczej i dydaktycznej o nowoczesne rozwiązania wdrażane przez partnerów, co owocuje nieustannym podnoszeniem kwalifikacji i jakości naszej pracy. Efektem udziału Uczelni w projektach międzynarodowych jest nie tylko rozwój naukowy jednostek, ale też podnoszenie jakości kształcenia studentów na Wydziale.

## Czy odczuwalne jest sprzężenie zwrotne pomiędzy nauką i praktyką dzięki takim projektom?

Dzięki współpracy z gminami podejmowanej w ramach realizacji projektów pracownicy naukowo-dydaktyczni mają możliwość sprawdzenia teorii w praktyce, przeprowadzenia doświadczeń i badań w terenie. Korzyści z tych działań czerpią zarówno Uczelnia dbająca o nieustanny rozwój pracowników naukowo-dydaktycznych, jak również gminy, dla których przeprowadzane są badania i wdrażane projekty pilotażowe.

## Projekt VITAL LANDSCAPES skupia partnerów z ośmiu instytucji z Niemiec, Austrii, Polski, Czech, Słowacji, Słowenii i Węgier

### Czy takie projekty mają wpływ na podniesienie jakości dydaktyki poprzez współpracę z praktyką?

Biorąc pod uwagę fakt, iż na Wydziale Inżynierii i Środowiska kształcimy na kierunkach nieodłącznie związanych z praktyką, staramy się korzystać z wszelkich dostępnych możliwości, aby kadra naukowo-dydaktyczna była zaznajomiona z nowoczesnymi rozwią-

zaniami stosowanymi nie tylko w kraju, ale i za granicą. Udział w projektach międzynarodowych pozwala nie tylko na zweryfikowaniu istniejących w Polsce rozwiązań technologicznych czy organizacyjnych, ale przede wszystkim na zapoznanie się z nowoczesnymi rozwiązaniami stosowanymi przez partnerów. Projekty, w tym także projekt VITAL LANDSCAPES, to nie tylko opracowywanie nowych rozwiązań, ale także wymiana doświadczeń i wiedzy.

## Warto poświęcić czas i energię na realizację zagranicznych projektów naukowo-badawczych

### Co poradziłby Pan innym instytucjom w kwestii projektów międzynarodowych?

Projekty międzynarodowe to trudne,

ale wartościowe przedsięwzięcia oparte przede wszystkim na partnerstwie. Kluczem do sukcesu jest zebranie instytucji partnerskich charakteryzujących się najwyższym poziomem i jakością, zaangażowaniem i doświadczeniem w danej dziedzinie. Niezwykle istotny jest wspólny, realny cel i korzyści dla wszystkich instytucji, które połączą siły, wiedzę oraz doświadczenie i razem zrealizują ustalone zadania. Może to nastręczać początkowo pewnych trudności, ale zdecydowanie warto poświęcić czas i energię na wygranie projektu, bo korzyści płynące z dobrze przeprowadzonego projektu są ważne nie tylko dla uczelni czy wydziału, ale i często dla naszych partnerów, tj. gmin czy instytucji branżowych. Wiąże się to z dużą satysfakcją dobrze spełnionego zadania, co również częściowo rekompensuje wysiłek i stres związany z przygotowaniem i wdrożeniem projektów.

### Prof. dr hab. inż. Jan Pawełek

Absolwent LO w Brzesku, Wydziału Melioracji Wodnych Akademii Rolniczej w Krakowie. Stopień naukowy doktora nauk technicznych nadała mu w 1984 r. Rada Wydziału Melioracji Wodnych Akademii Rolniczej w Krakowie. Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie kształtowania środowiska – gospodarki wodno-ściekowej osiedli wiejskich uzyskał (z wyróżnieniem) w styczniu 1997 r. na macierzystym Wydziale. Tytuł naukowy profesora nauk rolniczych uzyskał 2002 roku. Stanowisko profesora zwyczajnego w 2008 r. Pracował w Instytucie Budownictwa Wodnego i Ziemi Akademii Rolniczej w Krakowie. W latach 1999-2007 był kierownikiem Zakładu Zaopatrzenia Osiedli w Wodę i Kanalizację przekształconego w 2000 r. w Katedrę o tej samej nazwie. Od 2007 r. jest kierownikiem nowo powstałej Katedry Inżynierii Sanitarnej i Gospodarki Wodnej. W kadencji 2002-2005 był Prodziekanem Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji, a w latach 2005-2008 Dziekanem Wydziału. W roku 2008 został ponownie wybrany na stanowisko Dziekana na kadencję 2008-2012.

Jego prace naukowe i osiągnięcia mają charakter badań stosowanych i dotyczą wiejskiej gospodarki wodno-ściekowej. Prowadzone badania naukowe mają w większości charakter doświadczalny i związane są z doskonaleniem naukowych podstaw programowania, projektowania, budowy i eksploatacji wiejskich systemów zaopatrzenia w wodę i usuwania ścieków. W zakresie działalności organizacyjnej charakteryzuje się wysoką aktywnością. Współpracuje z praktyką i różnymi instytucjami krajowymi i zagranicznymi. Wyniki jego badań są wykorzystywane w praktyce decyzyjnej i projektowaniu urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych w osiedlach wiejskich.



Budynki Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Po lewej budynek główny mieszczący Wydział Rolniczo-Ekonomiczny, stojący przy al. Mickiewicza 21, po prawej Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji oraz Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt, zwany Jubileuszowym, przy al. Mickiewicza 24/28



# Uniwersytet Rolniczy – wczoraj i dziś



UNIWERSYTET ROLNICZY  
im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

Kształcenie rolnicze w Krakowie ma bardzo długą i szczytną historię. Jego prekursorami byli ks. Hugon Kołłątaj (XVIII w.) i prof. Emil Godlewski (XIX/XX w.)



Jedno z archiwalnych zdjęć z roku 1962, prezentujące budynek główny dzisiejszego Uniwersytetu

**U**niwersytet Rolniczy imienia Hugona Kołłątaja w Krakowie czerpie z dziedzictwa intelektualnego i tradycji Uniwersytetu Jagiellońskiego. To właśnie na tym Uniwersytecie od 1890 r. rozwijały się nauki rolnicze i leśne, kształcono młodzież, a także dbano o jej patriotyczne wychowanie.

Pierwsze próby nauczania rolnictwa na poziomie akademickim podjęto w Polsce pod koniec XVIII wieku. W 1776 roku w Krakowie ks. Hugo Kołłątaj zaproponował w memoriale „O wprowadzeniu dalszych nauk do Akademii Krakowskiej” utworzenie Katedry Rolnictwa.

## Początki Studium Rolniczego

W 1890 roku przy Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego powstało 3-letnie Studium Rolnicze. W roku 1892 dyrektorem Studium został profesor Emil Godlewski; funkcję tę pełnił przez 16 lat. Dzięki jego staraniom wybudowano w latach 1906–1910 Collegium Agronomicum, które obecnie nosi jego imię i w którym mieści się siedziba Rektorów i Senatu Uniwersytetu. Studium istniało do roku 1923 i wykształciło 573 absolwentów. W 1923 roku zostało przekształcone w Wydział Rolniczy Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pomyślny rozwój Wydziału przerwała II wojna światowa. W trudnych warunkach okupacji organizowano studia konspiracyjne i tajne nauczanie.

## Okres powojenny – Wyższa Szkoła Rolnicza

Po wojnie Wydział wznowił działalność, rozbudowując struktury, i w 1946 roku został przekształcony w Wydział Rolni-

Od roku 1978 patronem uczelni jest ks. Hugo Kołłątaj – prekursor nauk rolniczych w Polsce

czo-Leśny. Trzy lata później powołano na Uniwersytecie odrębny Wydział Leśny. Wydział Rolniczy UJ stanowił podstawę utworzonej w 1953 roku Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie. Odegrał on istotną rolę w kształceniu studentów i kadry naukowej, która wydatnie przyczyniła się do rozwoju Uczelni

oraz powstania w jej strukturach kolejnych wydziałów.

## Akademia Rolnicza imienia Hugona Kołłątaja

W 1972 roku Wyższą Szkołę Rolniczą przemianowano na Akademię Rolniczą, a rozporządzeniem Rady Ministrów z 12 września 1978 roku nadano jej imię Hugona Kołłątaja – prekursora nauk rolniczych w Polsce.

## Uniwersytet Rolniczy w Krakowie

11 kwietnia 2008 roku Uczelnia uzyskała status Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie.

## Z tradycją w nowoczesność

Zadaniem Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie jest kształcenie przyszłych elit do pracy w sferze szeroko pojętej gospodarki żywnościowej i leśnej oraz kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego.

Przewidując kierunki przyszłego rozwoju gospodarki, Uczelnia przekazuje przyszłym absolwentom nowoczesną wiedzę i umiejętności w zakresie nauk rolniczych, leśnych, biologicznych, ekonomicznych i inżynierskich.

## Trzy nowoczesne kampusy i wysoki poziom kształcenia

Uczelnia jest obecnie pierwszym, a zarazem jedynym Uniwersytetem Rolniczym w Polsce. Oferuje różnorodną gamę kierunków, wzbogaconych o ciekawe specjalizacje.

Uczelnia kształci specjalistów z zakresu: techniki i inżynierii produkcji, biotechnologii, technologii żywności, geodezji, inżynierii środowiska oraz ekonomiki, marketingu i ochrony środowiska.

Infrastrukturę Uczelni współtworzą trzy kampusy, w tym Małopolskie Centrum Monitoringu i Atestacji Żywności, oceniane jako jedne z najnowocześniejszych w Europie.

Kształceniu praktycznemu sprzyja zaplecze w postaci 28 stacji doświadczalnych o łącznej powierzchni około 7 tys. hektarów.

Dzięki wieloletniej współpracy z ponad 100 ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą studenci mają okazję odbywać ciekawe zajęcia praktyczne, zdobywając przy tym cenne doświadczenie zawodowe.



Oferta edukacyjna Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie obejmuje 18 kierunków, 45 specjalności, na których kształci się ok. 13 tysięcy studentów. Do wyboru jest także 32 rodzaje studiów podyplomowych.





# Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji



UNIwersytet Rolniczy  
im. Hugona Kołłątaja w Krakowie



56 lat doświadczeń to wystarczająco wiele, by móc poszczycić się wieloma osiągnięciami naukowymi, doskonale wykwalifikowaną kadrą, nowoczesną bazą dydaktyczną, a nade wszystko absolwentami – cenionymi specjalistami w swojej dziedzinie



Nowoczesny i doskonale wyposażony budynek Wydziału Inżynierii Środowiska i Geodezji

**W** roku 2005 minęło 50 lat od momentu powołania, zarządzeniem Ministra Szkolnictwa Wyższego z 23 lipca 1955 roku, Wydziału Melioracji Wodnych, trzeciego w Polsce po warszawskim i wrocławskim. Był to zarazem trzeci Wydział Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie. Jego kontynuatorem jest obecny Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji. Studia na Wydziale mają charakter interdyscyplinarny, techniczno-przyrodniczy.

## Jeden Wydział, trzy kierunki

Obecnie Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji kształci studentów na trzech kierunkach: inżynieria środowiska, geodezja i kartografia oraz gospodarka przestrzenna. Prowadzi również wspólnie z Wydziałem Ogrodniczym międzywydziałowe studia architektura krajobrazu.

## Inżynieria środowiska

Kierunek ten przygotowuje specjalistów do rozwiązywania problemów technicznych, technologicznych i organizacyjnych związanych z ochroną, wykorzystaniem i przekształceniem zasobów środowiskowych, zarówno w środowisku przestrzeni wiejskiej, jak i środowisku przestrzeni zurbanizowanej oraz w środowisku wewnętrznym (mikroklimat, instalacje w budynkach).

Absolwenci są przygotowani do realizacji prac projektowych, wykonawczych, eksploatacyjnych, remontowo-budowlanych oraz produkcyjno-handlowych

z zakresu inżynierii środowiska we wszystkich działach gospodarki, a także administracji.

## Geodezja i kartografia

To jeden z technicznych kierunków, gdyż nauczanie bazuje na przedmiotach ścisłych, a uzupełnione jest o informacje z zakresu nauk przyrodniczych.

Absolwenci kierunku posiadają wiedzę pozwalającą na rozwiązywanie problemów technicznych i technologicznych oraz organizacyjnych związanych z geodezyjną obsługą prac urządzeniowo-rolniczych, prac z zakresu geodezji inżynierskiej, fotogrametrii i teledetekcji oraz na przygotowanie wyceny nieruchomości.

## Gospodarka przestrzenna

To kierunek planistyczno-przyrodniczy, przygotowujący specjalistów do rozwiązywania problemów: technicznych i organizacyjnych z zakresu: planowania i opracowywania analiz przestrzennych zjawisk gospodarczych i społecznych, tworzenia lokalnych strategii rozwoju, planowania infrastruktury technicznej, oceny stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego, oceny oddziaływania inwestycji na środowisko.

## Międzywydziałowy kierunek studiów architektura krajobrazu

Został on powołany uchwałą Senatu Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie

w roku akademickim 2008/2009. Kierunek ten współtworzą: Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji i Wydział Ogrodniczy. Studia odbywają się w systemie dwustopniowym.

Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia kształci się ponad 2100 studentów.

Po ukończeniu I stopnia absolwent otrzymuje tytuł inżyniera architekta krajobrazu, a po II stopniu – magistra inżyniera. Studia kształcą w zakresie kształtowania krajobrazu w skali planów regionalnych, w tym parków narodowych, parków krajobrazowych i innych obszarów prawnie chronionych; wykonywania prac inwentaryzacyjnych obiektów architektury krajobrazu; wykonywania oceny szaty roślinnej obiektów architektury krajobrazu; wykonywania projektów zagospodarowania obiektów architektury krajobrazu, łącznie z obiektami zabytkowymi; kształtowania krajobrazu w skali miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych; projektowania terenów zieleni miejskiej, zieleni ochronnej, parków, ogrodów, cmentarzy, obiektów turystycznych i terenów sportowych; studiów i projektów kształtowania, ochrony i rewaloryzacji krajobrazów kulturowych; oceny oddziaływania na krajobraz inwestycji; kompleksowej inwentaryzacji i oceny walorów kulturowo-krajobrazowych obiektów architektury krajobrazu.



Architektura krajobrazu – kierunek przydatny przy planowaniu rozwoju osadnictwa w zgodzie z naturą



# Należy łączyć teorię z praktyką

Wywiad z prof. dr hab. inż. Urszulą Litwin – Kierownik Katedry Geodezji Rolnej, Katastru i Fotogrametrii Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, przewodnicząca Rady Naukowej projektu



**Jakie wyzwania stoją obecnie przed naukami zajmującymi się krajobrazem?**

Obserwowany obecnie na świecie wzmożony rozwój cywilizacyjny wymusza konieczność prowadzenia badań i analiz w celu budowy racjonalnych strategii gospodarowania przestrzenią i krajobrazem. Dotyczy to głównie obiektów umieszczonych w przestrzeni geodezyjnej i urbanistycznej, a także procesów, których związki z przestrzenią mogą być rejestrowane pośrednio. Ocena i interpretacja przestrzeni i krajobrazu związana jest nierozłącznie z metodami ujmującymi dane zagadnienie w sposób wieloaspektowy. Należą do nich metody odkrywania wiedzy w bazach danych (ang. knowledge discovery in databases), znane też pod nazwą eksploracji danych (ang. data mining), oraz metoda hierarchii analitycznej (AHP – The Analytic Hierarchy Process). Metody te zaczynają nabierać coraz większego znaczenia w badaniach prowadzących do oceny „cenneści” przestrzeni i krajobrazu. Na szczególną uwagę zasługuje tu zastosowanie drzew decyzyjnych w odniesieniu do analiz związanych z wartościowaniem przestrzeni i krajobrazu. Analizy wykonane za pomocą drzew decyzyjnych charakteryzują się dużą dokładnością, a same algorytmy są proste w użyciu, ze względu na łatwość kodowania danych oraz przejrzystość wyników. Na szczególną uwagę zasługuje również fakt, że metoda AHP daje możliwość łączenia ilościowych i jakościowych czynników w procesie rozwiązywania wielokryterialnych problemów. Dzięki temu uzyskuje się optymalne rozwiązania, pozwalające na ocenę skutków przewidywanych zmian w środowisku lub ingerencji w środowisko naturalne, na przykład przez procesy urbanizacyjne.

**Posiada Pani szerokie doświadczenia z współpracy z gminami. Czy warto angażować się Uczelnię w taką współpracę?**

Łączenie teorii z praktyką w sensie ekonomicznym, ekologicznym i krajobrazowym wymaga potrzeby prze-

kształcania form krajobrazowych w regionie – wernakularyzm, tożsamość. Współpraca z gminami daje możliwość pocucia integracji w procesie tworzenia obiektów powierzchniowych i liniowych. Wyzwała też w młodych ludziach, przyszłych inżynierach, logikę w praktycznym działaniu.

**Według mnie w Polsce potrzebna jest nowa jakość nauki i kształcenia.**

**Na czym polegają działania Uniwersytetu Rolniczego w ramach projektu VITAL LANDSCAPES?**

Działania Uniwersytetu Rolniczego w ramach projektu są dosyć szerokie. Obejmują przede wszystkim przeprowadzenie złożonego, innowacyjnego projektu pilotażowego opierającego się na zaawansowanych wizualizacjach 3D w sołectwie Mściwojów w gminie Mściwojów. W efekcie powstaną technologicznie warianty zmian w krajobrazie opracowane wspólnie z zainteresowanymi, czyli mieszkańcami, instytucjami i władzami.

**Jest Pani znana z interdyscyplinarnego podejścia do działań naukowych. Dlaczego jest to takie ważne?**

Naukowo zajmuję się ruralistyką. Skupiam się na przestrzeni wiejskiej, a zwłaszcza na zasiedlonych jej fragmentach przestrzennych, na formach przestrzennych i krajobrazowych. Moje wyniki badań dotyczą szczególnie synergetyki – interdyscyplinarnej dziedziny nauki zajmującej się badaniem systemów utworzonych z wielu elementów o różnym charakterze. Interdyscyplinarność podejścia daje szerokie spektrum działań i uczy praktycznego zastosowania.

**Współpraca z gminami wyzwala w młodych ludziach logikę w praktycznym działaniu.**

**Jak powinna wyglądać praca ze studentami? Podaje im Pani wiedzę na przysłowiowej „tacy”, czy daje Pani raczej „wędkę” i uczy „łowić”? Na przykład poprzez włączanie ich do projektów w gminach.**

Daję „wędkę”. Na wykładach przedstawiam wiadomości w szerokim zakresie przedmiotowym, a na ćwiczeniach studenci wykonują konkretne projekty na bazie mapy sytuacyjno-wysokościowej,

na potrzeby współpracujących z nami miast i gmin. Ponieważ zakres problemowy jest ogromny i dotyczy interdyscyplinarnej wiedzy, często konsultacje odbywają się poza programem nauczania. Moje hasło to: nowoczesna wiedza, działanie, konkurencja, efekt.

**Co powinno się zacząć zmieniać w nauce i dydaktyce na uczelniach wyższych w Polsce?**

Według mnie w Polsce potrzebna jest nowa jakość nauki i kształcenia, która wymaga między innymi:

- zwiększenia dofinansowania nauki i naukowców,

- łączenia teorii z praktyką,
- zmiany proporcji w kształceniu studentów, w tym preferowania nauk technicznych,
- likwidacji egzaminów testowych, na rzecz merytorycznych rozmów ze studentami,
- tworzenia nowoczesnych laboratoriów, podręczników i skryptów,
- promowania młodych naukowców, w oparciu o zasadę „mistrz i uczeń”,
- szerszej pojmowanego studiowania i uczeniu logiki w myśleniu,
- konsultacjach i współpracy między uczelniami krajowymi i zagranicznymi oraz tworzeniu i preferowaniu europejskiego systemu oceny publikacji.

**Prof. dr hab. inż. Urszula Litwin**

Absolwentka Wydziału Melioracji Wodnych z Oddziałem Geodezji Urzędzeń Rolnych Akademii Rolniczej w Krakowie, na którym również uzyskała stopień naukowy doktora nauk technicznych. Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk technicznych w zakresie geodezji i kartografii nadała jej Rada Wydziału Geodezji i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na podstawie oceny dorobku naukowego i przedstawionej rozprawy habilitacyjnej. Tytuł naukowy profesora nauk technicznych nadał jej Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej 7 października 2010 roku. W trakcie swojej aktywności zawodowej pracowała na stanowisku asystenta projektanta w Biurze Studiów i Projektów Budownictwa Wiejskiego w Krakowie, a następnie w Zakładzie Geodezyjnego Urządzania Terenów Wiejskich Akademii Rolniczej w Krakowie, zajmując kolejne stanowisko asystenta, starszego asystenta, adiunkta i prof. UR. Od 2008 roku do 31.08.2009 była kierowniczką Katedry Geodezyjnego Urządzania Terenów Wiejskich, a od 1.09.2009 jest kierowniczką Katedry Geodezji Rolnej, Katastru i Fotogrametrii.

Jej zainteresowania naukowe oraz wyniki badań skupiają się na szeroko pojętej przestrzeni wiejskiej. Od początku pracy na Uczelni zajmowała się osadnictwem wiejskim, projektowaniem terenów osiedlowych i kształtowaniem krajobrazu. W 1997 roku opracowała Wskaźniki Istotności Terenu (WIT) do wartościowania krajobrazu w funkcjach: rolniczej, pozarolniczej i rekreacyjnej, które są pomocne w uporządkowaniu struktur krajobrazowych zgodnie z zasadami racjonalnego gospodarowania i ochrony środowiska. Obecnie celem badań prof. U. Litwin jest opracowanie koncepcji optymalnego zagospodarowania przestrzennego w sensie oceny, ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego dla elementów punktowych, liniowych, powierzchniowych, w szczególności projektu urbanistycznego odnowy wsi o funkcji rolniczej w skali 1:500 wraz z wizualizacją w 3D. Aktualnie w ramach prowadzonego grantu powstanie zintegrowany system do oceny, ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego na przykładzie Polski południowej. Współpracuje z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Szczególnie ceni sobie współpracę z prof. Danesem z Politechniki Praskiej z Wydziału Architektury i Urbanistyki, w wyniku której powstało wiele publikacji na temat arbitralności planu przestrzennego w Czechach i Polsce. Współpracuje również z prof. dr Willy A. Schmid – z Katedry Landscape and Environmental Planning – w Zurychu. Efektem tej współpracy jest wymiana naukowa i dydaktyczna, dotycząca krajobrazów kulturowych i wizualizacji w przestrzeni. Od 2000 roku datuje się jej ścisła współpraca z Katedrą Geodezji i Fotogrametrii Narodowego Uniwersytetu Politechniki Lwowskiej i Uniwersytetu Technicznego w Monachium. W zakresie działalności organizacyjnej charakteryzuje się wysoką aktywnością. Od 2002 roku do 2005 roku sprawowała funkcję prodziekana ds. studentów na kierunku Geodezja i Kartografia na Wydziale Inżynierii Środowiska i Geodezji Akademii Rolniczej w Krakowie. Była członkiem zespołu opracowującego program studiów dwustopniowych w związku z reorganizacją i dostosowaniem studiów do wymagań Unii Europejskiej. Pracowała w Uczelniach i Wydziałowych Komisjach: Senackiej Komisji Majątkowej, Komisji Dydaktycznej, Komisji Rozwoju. Od 2008 roku jest członkiem ekspertem Państwowej Komisji Akredytacyjnej. Współpracuje z praktyką i różnymi instytucjami krajowymi i zagranicznymi. Wyniki jej badań są wykorzystywane w praktyce decyzyjnej i zagospodarowaniu przestrzeni.



# Wspieramy rozwój obszarów wiejskich

Wywiad z dr. inż. Jackiem M. Pijanowskim, Dr. sc. ETH Zürich – Kierownikiem Polskiego Zespołu Badawczego w ramach projektu VITAL LANDSCAPES



**Projekt VITAL LANDSCAPES to duży projekt międzynarodowy. Jak przebiega współpraca w jego ramach?**

W ramach projektu nastąpi wypracowanie i wdrożenie innowacyjnych metod moderacji i komunikacji w oparciu o zaawansowane wizualizacje 3D jako narzędzia służącego podniesieniu zaangażowania i akceptacji społeczności lokalnych dla różnych przedsięwzięć inwestycyjnych w krajobrazie. Zadanie jest więc bardzo złożone, a do tego w projekt zaangażowane są zespoły badawcze i eksperci z 7 krajów. Realizacja projektu nie jest łatwym zadaniem, ale współpraca przebiega bardzo dobrze. Osiągnięcie celów ułatwia nam intensywna komunikacja pomiędzy partnerami projektu w ramach licznych spotkań, seminariów i konferencji organizowanych w poszczególnych krajach partnerskich. Strona polska odpowiada w projekcie głównie za zaawansowane wizualizacje 3D oraz za prace wdrożeniowe z zastosowaniem innowacyjnych metod poprawy partycypacji społecznej wypracowanych na Uniwersytecie Przyrodniczym w Wiedniu.

**Wspominał Pan o wizualizacjach 3D i ich powiązaniu z procesami moderacji i komunikacji. O co dokładnie chodzi?**

Nie do wszystkich przemawiają opisy i plany. Społecznościom lokalnym i decydentom dużo łatwiej jest zgodzić się na pewne działania w ich gminie czy miejscowości, jeżeli zobaczą realistyczny efekt jeszcze przed realizacją danej inwestycji czy planu. Do tego służą wizualizacje 3D. Natomiast równolegle konieczne jest właściwe prowadzenie „dialogu” dotyczącego realizacji tej inwestycji pomiędzy lokalną społecznością i władzami – czyli moderacja, właśnie z wykorzystaniem wizualizacji 3D sporządzonej najczęściej w kilku wariantach.

Mieszkańcy danej wsi mogą np. wirtualnie zobaczyć rozwój ich miejscowości o nowe osiedle domków jednorodzinnych albo odnowione centrum wsi z zagęszczoną zabudową,

za to np. z obiektem rekreacyjnym na miejscu wspomnianego osiedla. Podobnie rzecz ma się w terenach rolnych, gdzie możemy wirtualnie zaprojektować np. zbiornik retencyjny czy inne inwestycje, pokazać zmienioną przestrzeń i przedyskutować to z mieszkańcami. Jestem przekonany, że powszechne stosowanie takiego modelu działania ułatwiłoby w większości przypadków przeprowadzenie nawet dużo trudniejszych i złożonych działań w krajobrazie, do których zaliczyć

**W warunkach silnej w Polsce lokalnej demokracji i rosnącej wartości ziemi właściwe wykorzystanie sprzężenia zwrotnego pomiędzy wizualizacją 3D i moderacją okazać się może już wkrótce ważnym elementem stymulowania pozytywnych zmian na obszarach wiejskich.**

można na pewno miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego czy też np. scalenie gruntów.

**Czyli najpierw wirtualny plan miejscowy albo scalenie gruntów, a realizacja dopiero po uzyskaniu akceptacji społecznej?**

Dokładnie tak. Już pierwsze wyniki badań pokazują, że w przyszłości taki scenariusz działań przed przystąpieniem do realizacji nawet bardzo dużych inwestycji w szeroko pojętej przestrzeni wiejskiej będzie się sprawdzał. W ramach działań

pilotażowych zauważamy, że w przypadku zastosowania wizualizacji 3D mieszkańcy szybciej otwierają się na zmiany i stają się wyraźnie bardziej zaangażowani, niż ma to miejsce przy wykorzystaniu tradycyjnych metod. W warunkach silnej w Polsce lokalnej demokracji i rosnącej wartości ziemi właściwe wykorzystanie sprzężenia zwrotnego pomiędzy wizualizacją 3D i moderacją okazać się może już wkrótce ważnym elementem stymulowania pozytywnych zmian na obszarach wiejskich.

**Dr inż. Jacek M. Pijanowski, Dr. sc. ETH Zürich**

Tytuł doktora nauk technicznych uzyskał w 2004 r. na Wydziale Budownictwa, Środowiska i Geomatyki Politechniki Federalnej w Zurychu (ETH Zürich). W latach 1996-2004 pracował w Instytucie Planowania i Urządzania Obszarów Wiejskich ETH Zürich. Od 2002 r. pracownik Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Od 2007 r. adiunkt w Katedrze Geodezji Rolnej, Katastru i Fotogrametrii Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Autor lub współautor oraz redaktor i współredaktor ponad 70 krajowych i zagranicznych publikacji naukowych, monografii i innych opracowań.

Prowadzi aktywną współpracę z wieloma ośrodkami naukowymi, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w Szwajcarii, Austrii, Niemczech, Rumunii i na Ukrainie (m.in. ETH Zürich, Universität für Bodenkultur Wien, Technische Universität München, Federalne Ministerstwo Rolnictwa Szwajcarii, Ministerstwa Rolnictwa Turcji i Bawarii, Narodowa Politechnika Lwowska). Począwszy od roku 2006, inicjator i kierownik 8 projektów międzynarodowych, realizowanych we współpracy z instytucjami m.in. z Austrii i Niemiec (Programy INTERREG, Central Europe, Leonardo da Vinci; Deutsche Bundesstiftung Umwelt; inne).

Prezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Rozwoju Obszarów Wiejskich. Członek Zarządu Głównego Forum Ekosocjalnego Europy z siedzibą w Wiedniu.

## Wizualizacja 3D







# Zadania UR Kraków



**PP7** Zadania Uniwersytetu Rolniczego w ramach projektu podzielić można na 6 grup. Są wśród nich opracowanie wizualizacji 3D, udział w seminariach i konferencjach oraz stworzenie innowacyjnych programów nauczania



**D**ziałania powierzone pracownikom i studentom Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie w ramach projektu VITAL LANDSCAPES obejmują sześć zadań, których komplementarność i właściwe wykonanie może przynieść oczekiwane korzyści w przyszłości.

## Przygotowanie projektu pilotażowego i opracowanie innowacyjnej w skali kraju wizualizacji 3D

W ramach projektu nastąpi wdrożenie wypracowanej naukowo wspólnie z partnerami zagranicznymi innowacyjnej metodyki wizualizacji 3D w sołectwie Mściwojów (gmina Mściwojów). Prace wdrożeniowe obejmą również innowacyjne procesy moderacji i komunikacji, co ma na celu podniesienie zaangażowania społeczności lokalnych, administracji i polityki w realizację projektu. W efekcie powstaną zaawansowane technologicznie warianty zmian w krajobrazie opracowane wspólnie z zainteresowanymi (mieszkańcy, instytucje, władze).

## Prace nad przykładowym planem rozwoju krajobrazu

Uznana za najlepszą wizualizacja 3D zostanie opracowana wspólnie z zainteresowanymi (mieszkańcy, instytucje, władze) w ramach przykładowego planu rozwoju krajobrazu.

## Udział w spotkaniach, seminariach i konferencjach organizowanych przez partnerów projektu

Ważnym elementem projektu jest intensywna komunikacja pomiędzy partnerami projektu w ramach licznych spotkań, seminariów i konferencji organizowanych przez poszczególnych partnerów projektu. Służą one zarówno wymianie myśli naukowej i koordynacji bieżących dzia-

łań badawczo-wdrożeniowych w ramach projektu, jak i ścisłej współpracy z praktyką, gospodarką i polityką (instytucje branżowe, samorządy).

## Bieżące upowszechnianie wyników projektu, w tym produkcja filmu

Bieżące upowszechnianie wyników projektu nastąpi dzięki publikacjom (monografie i artykuły naukowe), konferencjom międzynarodowym, poprzez stronę internetową projektu ([www.vital-landscapes.eu](http://www.vital-landscapes.eu)) oraz w ramach filmu. Będzie to 25 minutowy film upowszechniający przede wszystkim znaczenia badań naukowych w zakresie kształtowania i ochrony krajobrazów kulturowych. Emi-

sja filmu przewidziana jest na kanałach popularnonaukowych, jak np. Discovery Science, National Geographic Channel, Planete.

## Organizacja seminariów regionalnych i jednego międzynarodowego oraz stworzenie sieci informacyjnej

Uniwersytet Rolniczy w Krakowie ma za zadanie organizację licznych seminariów krajowych i międzynarodowych. Będzie to sprzyjało komunikacji i koordynacji działań badawczo-wdrożeniowych pomiędzy partnerami projektu i aktywne włączenie aktorów lokalnych i regionalnych do działań w ramach projektu. Zapewni to wynikom projektu wysoką ja-

kość i trwałość. Należy nadmienić, iż projekt VITAL LANDSCAPES gromadzi wyjątkową w skali projektów programu CENTRAL EUROPE liczbę partnerów naukowych co zaowocuje utworzeniem mocnej sieci naukowej po zakończeniu projektu.

## Stworzenie innowacyjnych programów nauczania

Nowoczesne badania naukowe niosą ze sobą możliwość włączania ich wyników do działalności dydaktycznej jednostki. Dzięki projektowi stworzone zostaną w Uniwersytecie Rolniczym w Krakowie innowacyjne programy nauczania na Wydziale Inżynierii Środowiska i Geodezji oraz na Międzywydziałowym Kierunku Studiów Architektura Krajobrazu.



Wyjazd studyjny uczestników projektu do Saksonii-Anhalt (Niemcy)





# Poszerzyć grupę aktywnych osób

PP1

Agencja Rozwoju Obszarów Wiejskich Saksonii-Anhalt (Niemcy) jest koordynatorem wszystkich działań prowadzonych w ramach projektu



**A**gencja Rozwoju Obszarów Wiejskich Saksonii-Anhalt, jako partner wiodący jest odpowiedzialna za koordynację i zarządzanie finansami całego projektu VITAL LANDSCAPES.

Powstała ona w celu realizacji szeregu działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich kraju związkowego Niemiec Saksonia-Anhalt. Działania te obejmują w dużej mierze pozyskiwanie terenów pod przyszłe obszary osiedlowe i inwe-

stycyjne oraz mają na celu rozwój gospodarki i przedsiębiorczości. Agencja Rozwoju Obszarów Wiejskich Saksonii-Anhalt zatrudnia 100 pracowników, których głównym zadaniem jest planowanie specjalistyczne oraz wdrażanie konkretnych projektów.

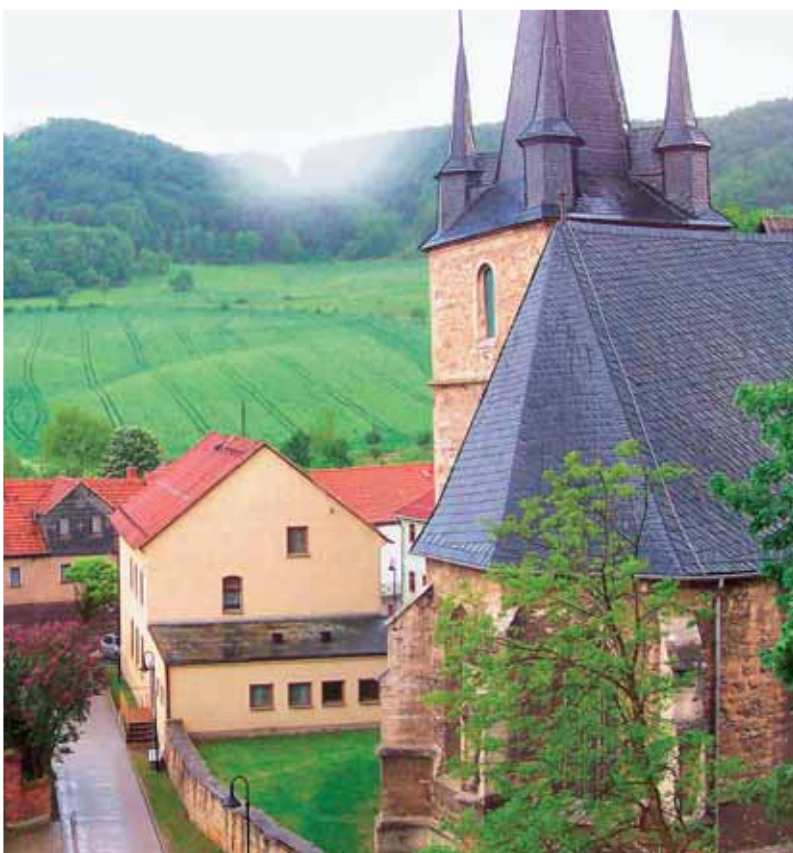
Poza koordynacją i zarządzaniem projektem VITAL LANDSCAPES, Agencja realizuje w jego ramach projekt pilotażowy, dotyczący identyfikacji terenów

odpowiednich dla celów rekompensaty obszarów zajętych pod inwestycje w Parku Narodowym Doliny Rzeki Soławy.

Agencja zamierza położyć szczególny nacisk na włączenie regionalnych ekspertów i polityków do dalszej realizacji projektu. We wrześniu 2010 roku spotkała się po raz pierwszy powołana w tym celu komisja sterująca. Założeniem spotkania było rozwijanie idei

projektu w regionalnych grupach zadaniowych.

**Kontakt:**  
Land Company Saxony-Anhalt  
Jörn Freyer  
Große Diesdorfer Str. 56/57  
D-39110 Magdeburg  
+49 391 73 61 730  
freyer.j@lgsa.de  
www.lgsa.de





# W trosce o dziedzictwo kulturowe

**PP2** | Związek Ochrony Kultury Saksonii-Anhalt (Niemcy) dokłada starań, aby dzieci pod okiem dorosłych pielęgnowały rodzime tradycje

**Z**wiązek Ochrony Kultury Saksonii-Anhalt jest organizacją pozarządową, zajmującą się ochroną dziedzictwa kulturowego, dokumentacją krajobrazową, folklorem i historią regionu Saksonii-Anhalt, położonego w centrum Niemiec.

Związek został utworzony w 1990 roku i jest aktywnie wspierany przez Ministerstwo Kultury Saksonii-Anhalt. Reprezentuje liczne lokalne i subregionalne stowarzyszenia i organizacje.

Związek Ochrony Kultury Saksonii-Anhalt organizuje konferencje i warsztaty, wydarzenia edukacyjne i kulturowe.

W kluczowe działania angażowani są najmłodsi. Dzieci w wieku szkolnym angażowane są też w liczne projekty lokalne, regionalne i międzynarodowe.

Podstawową formą pracy z dziećmi są konkursy (np. fotograficzne) i szerokie działania na rzecz popularyzacji tematyki krajobrazowej.

W ramach projektu VITAL LANDSCAPES Związek Ochrony Kultury Saksonii-Anhalt – wspólnie z Agencją Rozwoju Obszarów Wiejskich Saksonii-Anhalt – zrealizuje poniższe zadania:

- opracowanie i adaptacja na potrzeby projektu georeferencyjnych baz danych elementów krajobrazu kulturowego,
- przykładowa wizualizacja zmian w krajobrazie oraz rozwoju krajobrazu przy użyciu cyfrowych map historycznych z różnych okresów,
- wyszkolenie przewodników po krajobrazie kulturowym zgodnie ze standardami europejskimi oraz opracowanie programów nauczania odpowiednich dla wszystkich krajów Europy Środkowej.

#### Kontakt:

Cultural Heritage Association of Saxony-Anhalt  
Dr. Annette Schneider  
Magdeburger Str. 21  
D-06108 Halle (Saale)  
schneider@lhbsa.de  
www.lhbsa.de.







# W rytmie wiedeńskiego walca

**PP3** | Uniwersytet Przyrodniczy w Wiedniu odpowiada za wdrażanie pakietu zadań związanych z innowacyjnym udziałem społecznym i technikami wizualizacji

**A**ustriackim partnerem projektu VITAL LANDSCAPES jest Instytut Planowania Przestrzennego i Rozwoju Terenów Rolnych (IRUB) Uniwersytetu Przyrodniczego w Wiedniu. Zajmuje się on dydaktyką i badaniami naukowymi, jak również doradztwem w różnych dziedzinach.

W ramach projektu VITAL LANDSCAPES Instytut IRUB odpowiedzialny jest głównie za wdrażanie pakietu innowacyjnych działań związanych z udziałem lokalnych społeczności i technikami wizualizacji, ze szczególnym naciskiem na opracowanie analiz dotyczących sposobów łączenia rozwoju regionalnego z procesami partycypacyjnymi zgodnie z Agendą 21.

Austriacy włączają do analiz takie aspekty, jak walory kulturowe, aktualne

wizje zmian rozwojowych w Europie oraz różne zagadnienia rozwoju regionalnego i lokalnego. Wszystko to służy opracowaniu jakościowych wytycznych dla rozwoju krajobrazu.

W ramach austriackiego projektu pilotażowego w Muehlviertler Kernland zostanie opracowany regionalny scenariusz rozwoju krajobrazu z uwzględnieniem opisanego podejścia.

Uniwersytet Przyrodniczy w Wiedniu należy do „motorów” naukowego wspierania nowoczesnych procesów ochrony krajobrazu kulturowego na obszarach wiejskich. Obecnie ważnym trendem badawczym są metody włączania lokalnej ludności oraz innych aktorów na poziomie lokalnym i subregionalnym w procesy rozwojowe na obszarach wiejskich.



Pozostałe ważne pola badawcze to tworzenie scenariuszy rozwoju krajobrazu przy uwzględnieniu problemów demograficznych, potencjałów ekonomicznych oraz zagadnień związanych z energią odnawialną.

Projekt pilotażowy w Muehlviertler Kernland stanowi swoisty sprawdzian dotychczasowych doświadczeń Uniwersytetu Przyrodniczego w Wiedniu w zakresie badań dotyczących krajobrazu.

Istotnym aspektem jest przy tym ocena negatywnych i pozytywnych zmian w krajobrazie oraz

ich wpływ na jakość życia. Czy projekt VITAL LANDSCAPES będzie krokiem milowym w badaniach nad krajobrazem? Zobaczmy.

#### Kontakt:

University of Natural Resources  
and Life Sciences Vienna  
Dr.-Habil. Gernot Stöglehner  
Peter-Jordan-Straße 82  
A-1190 Wien  
Tel. +43 1 47 654/53 67  
gernot.stoeglehner@boku.ac.at  
www.boku.ac.at

#### GŁÓWNE ZADANIA KONCENTRUJĄ SIĘ WOKÓŁ:

- zrównoważonego rozwoju krajobrazów na obszarach wiejskich zakładającego wdrażanie Agendy 21 i związanych z nią procesów na poziomie lokalnym i regionalnym
- organizowania szkół dla dorosłych (szkół letnich) z dziedziny ochrony krajobrazów na obszarach wiejskich
- udziału w rozpoznawaniu procesów zmian w krajobrazie
- zrównoważonego projektowania struktur przepływu i kumulowania zasobów energii w krajobrazie
- roli planowania przestrzennego w ochronie krajobrazu oraz rozwoju i planowaniu energetycznym
- strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w Austrii
- wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej





# Młodzi na tropie historii i tradycji

**PP4** | Instytut Geografii Słowackiej Akademii Nauk w Bratysławie (Słowacja) chce zainteresować mieszkańców wartością krajobrazu kulturowego



Instytut Geografii Słowackiej Akademii Nauk (SAS) zmierza do zainteresowania i podwyższenia świadomości wśród lokalnych mieszkańców – przede wszystkim młodych ludzi, jak chodzi o wartość krajobrazu, który ich otacza, poprzez motywowanie ich do wyszukiwania historycznych zdjęć/rycin i wykonywanie własnych zdjęć w tym samym miejscu. Rezultatem tego działania będzie wystawa zebranych prac oraz publikacja w broszurze informacyjnej.

Projekt pilotażowy jest umiejscowiony w regionie Małych Karpat i składa się z pasa miejscowości pomiędzy Smolenicami i Bratysławą.

Południowo-wschodnia część obszaru składa się z terenów wzgórza Podunajská.

## CELE I REZULTATY

Instytut Geografii SAS jest zaangażowany we wdrażanie wszystkich elementów projektu. Poza tym jest zaangażowany w:

- analizy stanu zachowania krajobrazu kulturowego na obszarze objętym projektem pilotażowym,
- stymulowanie procesów ochrony krajobrazu,
- współpraca z decydentami oraz kształtowanie pozytywnego nastawienia społeczności lokal-

Jeśli chodzi o środowisko naturalne, gospodarkę, kulturę i historię, region oferuje wiele ciekawych atrakcji związanych z uprawą winorośli, prowadzonej w większości gmin w okolicy.

Całkowity obszar badanego regionu

nych do zmian w krajobrazie,

- kompilacja alternatywnych scenariuszy rozwoju krajobrazu dla regionu Małych Karpat, z naciskiem na ochronę wartości kulturowych.
- uczestnictwo w spotkaniach, mediacjach, wymianie doświadczeń na poziomie lokalnym i regionalnym,
- wizualizacja i promocja, konferencje prasowe, konkurs „Mój region w czasie”, porównanie sta-

to 488 km kw. Badany obszar, tj. 22 miejscowości wiejskie i peryferie Bratysławy zamieszkuje 93 tys. osób.

Projekt pilotażowy obejmuje więc teren poddane silnej suburbanizacji aglomeracji bratysławskiej, gdzie napór in-

nych i nowych fotografii,

- badanie wpływu suburbanizacji na krajobraz kulturowe.

## Kontakt:

Slovak Academy of Sciences  
Institute of Geography  
Dr Jan Hanusin  
Stefanikova 49  
SK-81473 Bratislava  
jan.hanusin@savba.sk  
www.savba.sk







# Informacje z zielonego dachu Europy

**PP5** | Uniwersytet Południowoczeski w Czeskich Budziejowicach (Czechy) stworzy platformę wymiany informacji pomiędzy jednostkami zajmującymi się ochroną przyrody a mieszkańcami biostrefy Szumawa

**U**niwersytet Południowoczeski w Czeskich Budziejowicach skupi się na pracach związanych z opracowaniem strategii komunikacyjnej, której celem będzie stworzenie platformy wymiany informacji pomiędzy jednostkami zajmującymi się ochroną przyrody a lokalnymi mieszkańcami biostrefy Szumawa.

Rezerwat biosfery Szumawa obejmuje dużą część północno-wschodniej puszczy oraz górski maszyn Szumawy, który tworzy naturalną granicę między Republiką Czeską, a Niemcami i Austrią. Rezerwat znajduje się niemal w samym centrum Europy. Razem z Lasem Bawarskim góry Szumawa tworzą największy leśny kompleks w Europie Środkowej. Region Szumawa, z powodu nienaruszonej przyrody oraz bogatych zasobów wody, zwany jest „zielonym dachem Europy”, którego międzynarodowe znaczenie stale wzrasta.

Od 1963 roku obszar Szumawa był terenem ochrony krajobrazu. W 1990 roku rezerwat biosfery objął 160 ha powierzchni. Rok później powstał Narodowy Park Szumawa i jest obecnie największym parkiem narodowym w Republice Czeskiej (69 ha). Krajobraz parku zdominowany jest przez las świerkowy, torfowiska i łąki, a różnica wysokości waha się pomiędzy 490 a 1378 m n.p.m.

W rezerwacie biosfery znajdują się torfowiska Szumawy, które razem z górkami torfowiskami wysokimi, podmokłymi lasami świerkowymi i nadbrzeżnymi mokradłami rzeki Wełtawy zostały objęte w 1993 roku konwencją ramsarską.

Obszar ten zachował swój naturalny charakter prawie do końca pierwszej połowy XX wieku. Już w średniowieczu powstały tu pierwsze osady i rozpoczęto eksploatację naturalnych surowców, dzięki którym rozwijał się przemysł drzewny i wyrób szkła. Mimo działalności



## Rezerwat Szumawa tworzy razem z Lasem Bawarskim największy kompleks leśny w Europie Środkowej

człowieka środowisko nie uległo zniszczeniu, co świadczy o długiej tradycji harmonii pomiędzy człowiekiem i naturą.

Ustanowienie „żelaznej kurtyny” oraz działalność militarna w regionie dopro-

wadziły do zmian w strukturach społecznych. Umieszczenie na granicy Europy Wschodniej i Zachodniej, oddalenie od centrów gospodarczych i kulturowych oraz dominujący krajobraz rolniczy były głównymi czynnikami zmarginalizowania ekonomicznego regionu.

Zmiany polityczne, które miały miejsce w Europie Środkowej i Wschodniej w 1989 roku, wprowadziły nową sytuację, umieszczając region Szumawa w samym centrum Europy. Typowe cechy regionu, takie jak: bardzo dobrze zachowane środowisko naturalne oraz dziedzictwo kulturowe, a także odległość od skupisk ludzkich zostało uznane za odpowiednie

do rozwoju turystyki. W regionie bardzo popularna jest turystyka rowerowa, kolarstwo górskie latem, a narciarstwo biegowe i zjazdowe zimą. Obecnie ekonomiczna sytuacja wsi wewnątrz rezerwatu biosfery zależna jest od turystyki.

**Kontakt:**  
University of South Bohemia  
Faculty of Agriculture  
Dr. Jan Tesitel  
Studentská 13  
CZ-37005 České Budějovice  
jtesitel@zf.jcu.cz  
www.zf.jcu.cz





# Mieszkańcy znają wartość krajobrazu

**PP6** Uniwersytet Corviniusa w Budapeszcie (Węgry) unaocznia wszystkim, jakie są konsekwencje interwencji w krajobraz

Uniwersytet Corviniusa w Budapeszcie będzie prognozował wpływ oraz konsekwencje interwencji w krajobraz, poprzez wykorzystanie nowoczesnych technik wizualizacyjnych. Takie działania ma na celu podniesienie świadomości o wartości krajobrazu wśród decydentów i lokalnych mieszkańców. Obiekt pilotażowy Nagyberek jest usytuowany na południowym brzegu jeziora Balaton. Typowe dla tego obszaru są tereny bagienne, prowadzone na małą skalę winnice i wioski ze zmniejszającą się populacją.



## CELE PROJEKTU

W ramach projektu pilotażowego Uniwersytet Corviniusa zamierza przeprowadzić interakcyjny i wielokrotny proces w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i jej akredytacji w Parku Natury w regionie Nagyberek, gdzie lokalne władze i mieszkańcy, posiadacze ziemscy i farmerzy, turyści, władze instytucji zajmujących się ochroną przyrody itd. dokonają wymiany opinii, aby osiągnąć następujące cele w tym obszarze:

- ochrona dziedzictwa kulturo-

- wego, ochrona lokalnego krajobrazu kulturowego, ratunek, naprawa i zarządzanie wartościami kulturowymi,
- ochrona przyrody, w tym głównie ochrona siedlisk i gatunków,
- minimalizacja szkodliwych efektów środowiskowych,
- rozwój rolnictwa poprzez wsparcie rozwoju socjalno-ekonomicznego i udział lokalnych inicjatyw,
- gospodarka lasami, gospodarka wodna, wsparcie gospodarki rolniczo-ekonomicznej, irygacja, tradycyjne, przyjazne środowi-

- sku techniki zarządzające, produkcja ekologiczna,
- podtrzymanie lokalnego rękodziela, hafciarstwa,
- rozwój lokalnego przemysłu przy aplikacji przyjaznych środowisku technologii oraz rozwój działalności biznesowych,
- miękka turystyka; wsparcie ekoturystyki, turystyka przyjazna środowisku, turystyka rekreacyjna, rozwój infrastruktury turystycznej,
- rozwój regionalny: odnowa wsi jako miejsca do życia,
- edukacja środowiskowa,

- współpraca: zaangażowanie decydentów, techniki, udział lokalnych mieszkańców jako wsparcie dla dobra Nagyberek.

**Kontakt:**  
**Corvinus University of Budapest**  
**Department of Landscape Planning and Regional Development**  
**Dr. Laszlo Kollanyi**  
**Fővám tér 8**  
**H-1093 Budapest**  
**laszlo.kollanyi@uni-corvinus.hu**  
**www.uni-corvinus.hu**







# Marka i dobre produkty z mokradeł

**PP8** Instytut Miejski w Lublanie (Słowenia) opracuje regionalne marki i produkty, by wzmocnić lokalną ekonomię przy zachowaniu nienaruszonego naturalnego krajobrazu

Instytut Miejski w Lublanie, wspólnie z innymi partnerami, przystąpił do opracowania regionalnych marek i produktów, mając na celu wzmocnienie lokalnej ekonomii, ale również wspieranie zachowania nienaruszonego krajobrazu naturalnego i kulturowego. Terenem działań instytutu będą mokradła Ljubljansko Barje.

Obszar ten został wybrany do badań z kilku powodów. W tym szczególnym przypadku prosty plan ochrony obszaru jest niewystarczający, ponieważ teren ten jest zamieszkany i znajduje się blisko stolicy, z tego też względu istnieje konieczność opracowania szczegółowego planu zarządzania tym obszarem. Większość mieszkańców nie jest zainteresowana wspieraniem polityki parku narodowego bez dodatkowej motywacji, dlatego trzeba uczynić wszystko, by zaktywizować lokalną społeczność. Najlepiej można to zrobić stwarzając specyficzną



Ljubljansko Barje to wyjątkowy krajobraz, obszar ochrony przyrody o bogatym dziedzictwie kulturowym i specyficznych wodnych habitatach. Te atuty można świetnie wykorzystać do stworzenia regionalnej marki.

markę regionu, który poprzez olbrzymie bogactwo naturalne, historyczne dziedzictwo oraz świetną lokalizację jest magnesem turystycznym.

Ljubljansko Barje to wyjątkowy krajobraz o specyficznych habitatach wodnych. Obszar ten posiada pewne rzadkie cechy, które warto rozwinąć poprzez dobrze opracowany i zbalansowany plan przestrzenny.

Oferta usług i działalności trafiła już do mieszkańców, lokalnych przedsiębiorców i działaczy. Teraz trzeba tylko połączyć siły i utworzyć prężną grupę, która mogłaby opracować regionalną markę oraz typowe dla tego terenu produkty, dzięki którym Ljubljansko Barje wzmocni swą tożsamość i rozpoznawalność produktów pozwalających zaistnieć na rynku.

Celem projektu na terenie Ljubljansko Barje jest opracowanie sposobów na rozwój marketingowy i ekonomiczny we współpracy z lokalną ludnością i działaczami. Partner słoweński planuje przeprowadzenie szeregu warsztatów i seminariów związanych z poszukiwaniem lokalnej tożsamości oraz połączenie jej z istniejącymi produktami i usługami. Na warsztaty zostaną zaproszeni miejscowi działacze, studenci oraz przedstawiciele wszystkich środowisk zainteresowanych tematem.

Kluczowym celem działań na tym obszarze jest między innymi opracowanie sugestii na stworzenie platformy informacyjnej dotyczącej turystyki, rekreacji, edukacji, kultury i innych atrakcji, jak również wybranie lokalnych wyrobów sztuki i rękodzieła.

Pomysły na opracowanie marki zebrane będą w trakcie:

- warsztatów dla mieszkańców;
- warsztatów dla studentów architektury krajobrazu, projektowania, architektury oraz przedmiotów pokrewnych;
- przeglądu istniejącej lokalnej oferty biznesowej;
- analizy porównawczej podejścia marketingowego w bliskich regionach na Słowenii oraz zbadanie ich efektywności.

Kontakt:

Ljubljana Urban Institute – LUZ d.d.

Maja Simoneti

Verovškova 64

SI-1000 Ljubljana

maja.simoneti@luz.si

www.luz.si





**PARTNER WIODĄCY (PP1)**  
Land Company Saxony-Anhalt, Magdeburg  
Jörn Freyer, e-mail: freyer.j@lgsa.de  
Koordynator zewnętrzny  
Salve.Consult, Weimar  
Dr. Burkhardt Kolbmüller, e-mail: b.kolbmüller@t-online.de

**PP2**  
Związek Ochrony Kultury Saksonii-Anhalt, Halle/Saale  
Dr. Annette Schneider, e-mail: schneider@lhbsa.de

**PP3**  
Uniwersytet Przyrodniczy w Wiedniu  
Dr.-Habil. Gernot Stöglehner, e-mail: gernot.stoeglehner@boku.ac.at

**PP4**  
Instytut Geografii Słowackiej Akademii Nauk, Bratysława  
Dr inż. Jan Hanusin, e-mail: jan.hanusin@savba.sk

**PP5**  
Uniwersytet Południowoczeski,  
Czeskie Budziejowice  
Dr inż. Jan Tesitel, e-mail: jante@use.cas.cz

**PP6**  
Uniwersytet Corviniusa w Budapeszcie  
Dr hab. Laszlo Kollanyi, e-mail: Laszlo.kollanyi@uni-corvinus.hu

**PP7**  
Uniwersytet Rolniczy w Krakowie  
Dr inż. Jacek M. Pijanowski, Dr. sc. ETH Zürich  
e-mail: j.pijanowski@ur.krakow.pl

**PP8**  
Instytut Miejski w Lublianie – LUZ d.d. (Słowenia)  
Mgr Maja Simoneti, e-mail: maja-simoneti@luz.si

Rada naukowa projektu VITAL LANDSCAPES przy UR Kraków:

Prof. dr hab. inż. Urszula Litwin – Przewodnicząca

Prof. dr hab. inż. Jan Pawełek

Prof. dr hab. Marek Ptak

Prof. dr hab. inż. Krzysztof Gawroński

Prof. dr hab. inż. Artur Radecki-Pawlik

Dr inż. Bogusława Kwoczyńska

Dr inż. Izabela Piech

Dr inż. Maciej Brożek

Dr inż. Zbigniew Siejka

Dr inż. Marek Ślusarski

Dr inż. Jakub Wojkowski

Kierownik projektu: Dr inż. Jacek M. Pijanowski, Dr. sc. ETH Zürich

Z-ca Kierownika Projektu: Dr inż. Barbara Prus

Sekretarz Projektu: Mgr Anna Kolano-Kapłańska

Biurowisko projektu:  
Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie  
Wydział Inżynierii Środowiska i Geodezji  
al. Mickiewicza 24/28, 30-059 Kraków  
tel. +12-662 40 89 lub 662 45 54 fax. +12-633 11 70



Wkładkę prasową zrealizowano w ramach projektu: „Waloryzacja i zrównoważony rozwój krajobrazów kulturowych przy użyciu innowacyjnych technik partycypacji i wizualizacji” („Valorisation and Sustainable Development Of Cultural Landscapes Using Innovative Participation And Visualization Techniques”) VITAL LANDSCAPES, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu dla Europy Środkowej CENTRAL EUROPE.



EUROPEAN UNION  
EUROPEAN REGIONAL  
DEVELOPMENT FUND



UNIwersytet Rolniczy  
im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

